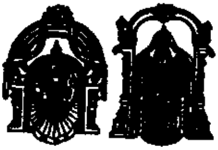

పంచమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్.

అగ్నేః కృత్తికాః । శుక్రం పరస్తాజ్జ్యోతిరవస్తాత్ । ప్రజాపతే
రోహిణీ । ఆపః పరస్తాదోషధయోఽవస్తాత్ । సోమస్యేన్వకా విత-
తాని । పరస్తాద్వయన్తోఽవస్తాత్ । రుద్రస్య బాహూ । మృగయవః
పరస్తాద్విక్షారోఽవస్తాత్ । అదిత్యై పునర్వసూ । వాతః పరస్తాదా-
ర్ద్రమవస్తాత్ ॥ ౧ ॥ బృహస్పతేస్తిష్యః । జుహ్వతః పరస్తాద్యజ-
మానా అవస్తాత్ । సర్పాణామాశ్రేషాః । అభ్యాగచ్ఛన్తః పరస్తా-
దభ్యానృత్యన్తోఽవస్తాత్ । పితృణాం మఘాః । రుదన్తః పరస్తాదప-
భ్రంశోఽవస్తాత్ । అర్యమ్ణః పూర్వే ఫల్గునీ । జాయా పరస్తాదృ-
షభోఽవస్తాత్ । భగస్యోత్తరే । వహతవః పరస్తాద్వహమానా అ-
వస్తాత్ ॥ ౨ ॥ దేవస్య సవితుర్హస్తః । ప్రసవః పరస్తాత్సనిరవ-
స్తాత్ । ఇన్ద్రస్య చిత్రా । ఋతం పరస్తాత్సత్యమవస్తాత్ । వాయోర్ని-
ష్ట్యా వ్రతతిః । పరస్తాదసిద్ధిరవస్తాత్ । ఇన్ద్రాగ్నియోర్విశాఖే ।
యుగాని పరస్తాత్కృషమాణా అవస్తాత్ । మిత్రస్యానూరాధాః ।
అభ్యారోహత్పరస్తాదభ్యారూఢమవస్తాత్ ॥ 3 ॥ ఇన్ద్రస్య రోహిణీ ।
శృణత్పరస్తాత్ప్రతిశృణదవస్తాత్ । నిరృత్యై మూలబర్హణీ ।
ప్రతిభఞ్జన్తః పరస్తాత్ప్రతిశృణన్తోఽవస్తాత్ । అపాం పూర్వా అషా-
ఢాః । వర్చః పరస్తాత్సమితిరవస్తాత్ । విశ్వేషాం దేవానాముత్తరాః ।

అభిజయత్తత్పురస్తాదభిజితమవస్తాత్ । విష్ణోశ్శ్రోణా పృచ్ఛమానాః । పురస్తాత్పన్థా అవస్తాత్ ॥౧॥ వసూనాగ్ం శ్రవిష్ఠాః । భూతం పురస్తాద్భూతిరవస్తాత్ । ఇన్ద్రస్య శతభిషక్ । విశ్వవ్యచాః పురస్తాద్విశ్వక్షితిరవస్తాత్ । అజస్యైకపదః పూర్వే ప్రోష్ఠపదాః । వైశ్వానరం పురస్తాద్వైశ్వావసవమవస్తాత్ । అహేర్బుధ్నియస్యోత్తరే । అభిషిఞ్చన్తః పురస్తాదభిషుణ్వన్తోఽవస్తాత్ । పూష్ణో రేవతీ । గావః పురస్తాద్వత్సా అవస్తాత్ । అశ్వినోరశ్వయుజౌ । గ్రామః పురస్తాత్సేనాఽవస్తాత్ । యమస్యాపభరణీః । అపకర్షన్తః పురస్తాదపవహన్తోఽవస్తాత్ । పూర్ణా పశ్చాద్యత్తే దేవా అదధుః ॥ ౨ ॥

ఆర్ద్రమవస్తాద్వహమానా అవస్తాదభ్యారోహమవస్తాత్పన్థా అవస్తాద్వత్సా అనస్తాత్పశ్చ చ ॥ ౧ ॥

యత్పుణ్యన్నక్షత్రమ్ । తద్బట్కుర్వీతోపవ్యుషమ్ । యదా వై సూర్య ఉదేతి । అథ నక్షత్రన్నైతి । యావతి తత్ర సూర్యో గచ్ఛేత్ । యత్ర జఘన్యం పశ్యేత్ । తావతి కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్ । పుణ్యాహ ఏవ కురుతే । ఏవగ్ం హ వై యజ్ఞేషుఞ్చ శతద్యుమ్నఞ్చ మాత్స్యో నిరవసాయయాఞ్చకార ॥ ౬ ॥ యో వై నక్షత్రియం ప్రజాపతిం వేద । ఉభయోరేనల్లోకయోర్విదుః । హస్త ఏవాస్య హస్తః । చిత్రా శిరః । నిష్ట్యా హృదయమ్ । ఊరూ విశాఖే । ప్రతిష్ఠాఽనూరాధాః । ఏష వై నక్షత్రియః ప్రజాపతిః । య ఏవం వేద । ఉభయోరేనల్లోకయోర్విదుః ॥ ౭ ॥ అస్మిగ్ంశ్చాముష్మి-

గ్గ్ంశ్చ । యాఙ్కామయేత దుహితరం ప్రియా స్యాదితి । తాన్నిష్ట్యా-
యాన్దద్యాత్ । ప్రియైవ భవతి । నైవ తు పునరాగచ్ఛతి । అభిజిన్నా-
మ నక్షత్రమ్ । ఉపరిష్టాదషాఢానామ్ । అవస్తాచ్ఛ్రోణాయై । దేవా-
సురాస్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవాస్తస్మిన్నక్షత్రేఽభ్యజయన్ ॥ ౯ ॥
యదభ్యజయన్ । తదభిజితోఽభిజిత్త్వమ్ । యఙ్కామయేతానపజ-
య్యఞ్జయేదితి । తమేతస్మిన్నక్షత్రే యాతయేత్ । అనపజయ్యమేవ
జయతి । పాపపరాజితమివ తు । ప్రజాపతిః పశూనసృజత । తే నక్ష-
త్రన్నక్షత్రముపాతిష్ఠన్త । తే సమావన్త ఏవాభవన్ । తే రేవతీము-
పాతిష్ఠన్త । తే రేవత్యాం ప్రాభవన్ । తస్మాద్రేవత్యాం పశూనాఙ్కు-
ర్వీత । యత్కిఞ్చార్వాచీనగ్ం సోమాత్ । ప్రైవ భవన్తి । సలిలం వా
ఇదమన్తరాసీత్ । యదతరన్ । తత్తారకాణాన్తారకత్వమ్ । యో వా
ఇహ యజతే । అముగ్ం స లోకన్నక్షతే । తన్నక్షత్రాణాన్నక్షత్ర-
త్వమ్ ॥ ౧౦ ॥ దేవగృహా వై నక్షత్రాణి । య ఏవం వేద । గృహ్యే-
వ భవతి । యాని వా ఇమాని పృథివ్యాశ్చిత్రాణి । తాని నక్షత్రాణి ।
తస్మాదశ్లీలనామగ్గ్ంశ్చిత్రే । నావస్యేన్న యజేత । యథా పాపాహే
కురుతే । తాదృగేవ తత్ । దేవనక్షత్రాణి వా అన్యాని ॥ ౧౧ ॥
యమనక్షత్రాణ్యన్యాని । కృత్తికాః ప్రథమమ్ । విశాఖే ఉత్తమమ్ ।
తాని దేవనక్షత్రాణి । అనూరాధాః ప్రథమమ్ । అపభరణీరుత్తమమ్ ।
తాని యమనక్షత్రాణి । యాని దేవనక్షత్రాణి । తాని దక్షిణేన పరి-
యన్తి । యాని యమనక్షత్రాణి ॥ ౧౨ ॥ తాన్యుత్తరేణ । అన్వేషా-

మూర్ధానమస్య కరోతి । తదనూరాధాః । జ్యేష్ఠమేషామవధిష్మేతి । తజ్జ్యేష్ఠఘ్నీ । మూలమేషామవృక్షామేతి । తన్మూలబర్హణీ । యన్నాసహన్త । తదషాఢాః । యదశ్లోణత్ ॥౧౩॥ తచ్ఛ్రోణా । యదశృణోత్ । తచ్ఛ్రవిష్ఠాః । యచ్ఛతమభిషజ్యన్ । తచ్ఛతభిషక్ । ప్రోష్ఠపదేషూదయచ్ఛన్త । రేవత్యామరవన్త । అశ్వయుజోరయుఞ్జత । అపభరణీష్వపావహన్ । తాని వా ఏతాని యమనక్షత్రాణి । యాన్యేవ దేవనక్షత్రాణి । తేషు కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్ । పుణ్యాహ ఏవ కురుతే ॥ ౧౪ ॥

చక్రాణైవ ద్వేశ్లోభయోరేవ శ్లోకయోర్వ్యాదురజయన్త్రివత్తీషుపాతిష్ఠన్త నక్షత్రత్వమన్యాని యాని యమనక్షత్రాణ్యశ్లోణద్యమనక్షత్రాణి త్రీణి చ ॥ ౨ ॥

దేవస్య సవితుః ప్రాతః ప్రసవః ప్రాణః । వరుణస్య సాయమాసవోఽపానః । యత్ప్రతీచీనం ప్రాతస్తనాత్ । ప్రాచీనగ్ం సఙ్గవాత్ । తతో దేవా అగ్నిష్టోమన్నిరమిమత । తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః । మిత్రస్య సఙ్గవః । తత్పుణ్యన్తేజస్వ్యహః । తస్మాత్తర్హి పశవస్సమాయన్తి । యత్ప్రతీచీనగ్ం సఙ్గవాత్ ॥౧౫॥ ప్రాచీనం మధ్యన్దినాత్ । తతో దేవా ఉక్థ్యన్నిరమిమత । తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః । బృహస్పతేర్మధ్యన్దినః । తత్పుణ్యన్తేజస్వ్యహః । తస్మాత్తర్హి తేక్ష్ణిష్ఠన్తపతి । యత్ప్రతీచీనం మధ్యన్దినాత్ । ప్రాచీనమపరాహ్ణాత్ । తతో దేవాష్షోడశిన

న్నిరమిమత । తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః ॥ ౧౬ ॥ భగస్యాపరాహ్ణః ।
తత్పుణ్యం తేజస్వ్యహః । తస్మాదపరాహ్ణే కుమార్యో భగమిచ్ఛమా-
నాశ్చరన్తి । యత్ప్రతీచీనమపరాహ్ణాత్ । ప్రాచీనగ్ం సాయాత్ । తతో
దైవా అతిరాత్రన్నిరమిమత । తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః । వరుణస్య
సాయమ్ । తత్పుణ్యం తేజస్వ్యహః । తస్మాత్తర్హి నానృతం వదేత్
॥ ౧౭ ॥ బ్రాహ్మణో వా అష్టావిగ్ంశో నక్షత్రాణామ్ । సమానస్యాహ్నః
పఞ్చ పుణ్యాని నక్షత్రాణి । చత్వార్యశ్లీలాని । తాని నవ । యచ్చ
పరస్తాన్నక్షత్రాణాం యచ్చావస్తాత్ । తాన్యేకాదశ । బ్రాహ్మణో
ద్వాదశః । య ఏవం విద్వాన్త్సంవత్సరం వ్రతఞ్చరతి । సంవత్సరే-
ణైవాస్య వ్రతం గుప్తం భవతి । సమానస్యాహ్నః పఞ్చ పుణ్యాని
నక్షత్రాణి । చత్వార్యశ్లీలాని । తాని నవ । ఆగ్నేయీ రాత్రిః । ఐన్ద్రమ-
హః । తాన్యేకాదశ । ఆదిత్యో ద్వాదశః । య ఏవం విద్వాన్త్సంవ-
త్సరం వ్రతఞ్చరతి । సంవత్సరేణైవాస్య వ్రతం గుప్తం భవతి ॥ ౧౮ ॥

ప్రజావాన్షోడశీ న్నిరమిమత తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గో
వదేద్భవతి సమానస్యాహ్నః పఞ్చ పుణ్యాని నక్షత్రాణ్యష్టౌ చ ॥3॥

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । కతి పాత్రాణి యజ్ఞం వహన్తీతి ।
త్రయోదశేతి బ్రూయాత్ । స యద్బ్రూయాత్ । కస్తాని నిరమిమీ-
తేతి । ప్రజాపతిరితి బ్రూయాత్ । స యద్బ్రూయాత్ । కుతస్తాని
నిరమిమీతేతి । ఆత్మన ఇతి । ప్రాణాపానాభ్యామేవోపాగ్ంశ్వన్త-
ర్యామౌ నిరమిమీత ॥ ౧౯ ॥ వ్యానాదుపాగ్ంశు సవనం । వాచ

ఐన్ద్రవాయవమ్ । దక్షక్రతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్ । శ్రోత్రాదా-
శ్వినమ్ । చక్షుషశ్శుక్రామన్థినౌ । ఆత్మన ఆగ్రయణమ్ । అఙ్గేభ్య
ఉక్థ్యమ్ । ఆయుషో ధ్రువం । ప్రతిష్ఠాయా ఋతుపాత్రే । యజ్ఞ్వా-
వ తం ప్రజాపతిర్నిరమిమీత । స నిర్మితో నాధ్రియత సమ-
మ్లీయత । స ఏతాన్ప్రజాపతిరపివాపానపశ్యత్ । తాన్నిరవపత్ ।
తైర్వై స యజ్ఞమప్యవపత్ । యదపివాపా భవన్తి । యజ్ఞస్య
ధృత్యై అసంవ్లయాయ ॥ ౨౦ ॥

ఉపాగ్ంశ్వన్తర్యామా నిరమిమీతామిమీత షట్చ ॥ ౪ ॥

ఋతమేవ పరమేష్ఠి । ఋతన్నాత్యేతి కిఞ్చన । ఋతే స-
ముద్ర ఆహితః । ఋతే భూమిరియగ్ంశ్రితా । అగ్నిస్తిగ్మేన శోచి-
షా । తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా । శిరస్తపస్యాహితమ్ । వైశ్వానరస్య
తేజసా । ఋతేనాస్య నివర్తయే । సత్యేన పరివర్తయే ॥౨౧॥ తప-
సాఽస్యానువర్తయే । శివేనాస్యోపవర్తయే । శగ్మేనాస్యాభివర్తయే ।
తదృతన్తథ్సత్యమ్ । తద్వ్రతన్తచ్ఛకేయం । తేన శకేయన్తేన
రాధ్యాసం । యద్ఘర్మః పర్యవర్తయత్ । అన్తాన్పృథివ్యా దివః ।
అగ్నిరీశాన ఓజసా । వరుణో ధీతిభిస్సహ ॥౨౨॥ ఇన్ద్రో మరుద్భిస్స-
ఖిభిస్సహ । అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా । తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా । శిర-
స్తపస్యాహితం । వైశ్వానరస్య తేజసా । ఋతేనాస్య నివర్తయే ।
సత్యేన పరివర్తయే । తపసాఽస్యానువర్తయే । శివేనాస్యోపవర్తయే ।
శగ్మేనాస్యాభివర్తయే ॥ ౨౩ ॥ తదృతన్తథ్సత్యం । తద్వ్రత

త్తచ్ఛకేయం । తేన శకేయుస్తేన రాధ్యాసం । యో అస్యాః పృ-
థివ్యాస్త్వచి । నివర్తయత్యోషధీః । అగ్నిరీశాన ఓజసా । వరుణో
ధీతిభిస్సహ । ఇన్ద్రో మరుద్భిస్సఖిభిస్సహ । అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా ।
తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా ॥ ౨౪ ॥ శిరస్తపస్యాహితం । వైశ్వానరస్య
తేజసా । ఋతేనాస్య నివర్తయే । సత్యేన పరివర్తయే । తపసాఽస్యా-
నువర్తయే । శివేనాస్యోపవర్తయే । శగ్మేనాస్యాభివర్తయే । తదృత
న్తత్సత్యం । తద్వ్రతన్తచ్ఛకేయం । తేన శకేయుస్తేన రాధ్యా-
సం ॥ ౨౫ ॥ ఏకం మాసముదసృజత్ । పరమేష్ఠీ ప్రజాభ్యః । తేనా-
భ్యో మహ ఆవహత్ । అమృతం మర్త్యాభ్యః । ప్రజామనుప్రజాయసే ।
తదు తే మర్త్యామృతం । యేన మాసా అర్ధమాసాః । ఋతవః పరి-
వత్సరాః । యేన తే తే ప్రజాపతే । ఈజానస్య న్యవర్తయన్ ॥ ౨౬ ॥
తేనాహమస్య బ్రహ్మణా । నివర్తయామి జీవసే । అగ్నిస్తిగ్మేన శో-
చిషా । తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా । శిరస్తపస్యాహితం । వైశ్వానరస్య
తేజసా । ఋతేనాస్య నివర్తయే । సత్యేనపరివర్తయే । తపసాఽస్యా-
నువర్తయే । శివేనాస్యోపవర్తయే । శగ్మేనాస్యాభివర్తయే । తదృత
న్తత్సత్యం । తద్వ్రతన్తచ్ఛకేయం । తేన శకేయుస్తేన రాధ్యా-
సం ॥ ౨౭ ॥

పరివర్తయే ప్రహాభివర్తయ ఉష్ణిహా రాధ్యాసన్న్యవర్తయ-
న్నుపవర్తయే చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

దేవా వై యద్యజ్ఞేఽకుర్వత । తదసురా అకుర్వత । తే సు-
రా ఊర్ధ్వం పృష్ఠేభ్యో నాపశ్యన్ । తే కేశానగ్రేఽవపన్త । అథ
శ్మశ్రూణి । అథోపపక్షౌ । తతస్తేఽవాఞ్చ ఆయన్ । పరాఽభవన్ ।
యస్యైవం వపన్తి । అవాఙేతి ॥ ౨౮ ॥ అథో పరైవ భవతి । అథ
దేవా ఊర్ధ్వం పృష్ఠేభ్యోఽపశ్యన్ । త ఉపపక్షావగ్రేఽవపన్త । అథ
శ్మశ్రూణి । అథ కేశాన్ । తతస్తేఽభవన్ । సువర్గం లోకమాయన్ ।
యస్యైవం వపన్తి । భవత్యాత్మనా । అథో సువర్గం లోకమేతి ॥ ౨౯ ॥
అథైతన్మనుర్వప్త్రే మిథునమపశ్యత్ । స శ్మశ్రూణ్యగ్రేఽవపత ।
అథోపపక్షౌ । అథ కేశాన్ । తతో వై స ప్రాజాయత ప్రజయా ప-
శుభిః । యస్యైవం వపన్తి । ప్రప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జాయతే ।
దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్ । తే సంవథ్సరే వ్యాయచ్ఛన్త । తా-
న్దేవాశ్చాతుర్మాస్యైరేవాభి ప్రాయుఞ్జత ॥ ౩౦ ॥ వైశ్వదేవేన
చతురో మాసోఽవృఞ్జతేన్ద్రరాజానః । తాఞ్ఛీర్షన్నిచావర్తయన్త
పరి చ । వరుణప్రఘాసైశ్చతురో మాసోఽవృఞ్జత వరుణరాజానః । తా-
ఞ్ఛీర్షన్నిచావర్తయన్త పరి చ । సాకమేధైశ్చతురో మాసోఽవృ-
ఞ్జత సోమరాజానః । తాఞ్ఛీర్షన్నిచావర్తయన్త పరి చ । యా సం-
వథ్సర ఉపజీవాఽఽసీత్ । తామేషామవృఞ్జత । తతో దేవా అభవన్ ।
పరాఽసురాః ॥ ౩౧ ॥ య ఏవంవిద్వాగ్ంశ్చాతుర్మాస్యైర్యజతే ।
భ్రాతృవ్యస్యైవ మాసో వృక్త్వా । శీర్షన్నిచ వర్తయతే పరి చ ।
యైషా సంవథ్సర ఉపజీవా । వృఙ్క్తే తాం భ్రాతృవ్యస్య । క్షుధాఽ-

ష్య భ్రాతృవ్యః పరా భవతి । లోహితాయసేన నివర్తయతే । య-
ద్వా ఇమామగ్నిర్ ఋతావాగతే నివర్తయతి । ఏతద్వై నాగ్ం రూ-
పఙ్కృత్వా నివర్తయతి । సా తతశ్శ్వశ్శ్వో భూయసీ భవన్త్యేతి॥ 31॥
ప్రజాయతే । య ఏవంవిద్వాల్లోహితాయసేన నివర్తయతే । ఏతద్దేవ
రూపఙ్కృత్వా నివర్తయతే । స తతశ్శ్వశ్శ్వో భూయాన్భవన్నేతి ।
ప్రైవ జాయతే । త్రిణ్యా శలల్యా నివర్తయేత । త్రీణి త్రీణి వై దే-
వానామృద్ధాని । త్రీణి ఛన్దాగ్ంసి । త్రీణిసవనాని । త్రయ ఇమే లో-
కాః ॥ 33 ॥ ఋద్ధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతి తిష్ఠతి । య-
చ్చాతుర్మాస్యయాజ్యాత్మనో నావద్యేత్ । దేవేభ్య ఆవృశ్చ్యేత ।
షట్త్సు చతృషు మాసేషు నివర్తయేత । పరోక్షమేవ తద్దేవేభ్య ఆ-
త్మనోఽవద్యత్యనావ్రస్కాయ । దైవానావా ఏష ఆనీతః । యశ్చా-
తుర్మాస్యయాజీ । య ఏవంవిద్వాన్నిచ వర్తయతే పరి చ । దేవ-
తా ఏవాప్యేతి । నాస్య రుద్రః ప్రజాం పశూనభి మన్యతే ॥ 34 ॥

ఏత్యైత్యయుజ్ఞాతాసురా ఏతి లోకా మన్యతే ॥ ౬ ॥

అయుషః ప్రాణగ్ం సన్తను । ప్రాణాదపానగ్ం సన్తను ।
అపానాద్వ్యానగ్ం సన్తను । వ్యానాచ్చక్షుస్సన్తను । చక్షుషశ్శ్రో-
త్రగ్ం సన్తను । శ్రోత్రాన్మనస్సన్తను । మనసో వాచగ్ం సన్తను ।
వాచ ఆత్మానగ్ం సన్తను । ఆత్మనః పృథివీగ్ం సన్తను । పృథివ్యా
అన్తరిక్షగ్ం సన్తను । అన్తరిక్షాద్దివగ్ం సన్తను । దివస్సువ-
స్సన్తను ॥ 35 ॥ అన్తరిక్షగ్ం సన్తనుద్వే చ ॥ 2 ॥

ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభిః । వృత్రాణ్యప్రతిష్కుతః । జఘాన నవతీర్నవ । ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః । పర్వతేష్వపశ్రితమ్ । తద్విదచ్ఛర్యణావతి । అత్రాహ గోరమన్వత । నామ త్వష్టురపీచ్యమ్ । ఇత్థా చన్ద్రమసో గృహే । ఇన్ద్రమిద్గాథినో బృహత్ ॥ ౩౬ ॥ ఇన్ద్రమర్కేభిరర్కిణః । ఇన్ద్రం వాణీరనూషత । ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యోస్సచా । సంమిశ్ల ఆ వచోయుజా । ఇన్ద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః । ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షసే । ఆ సూర్యగ్ం రోహయద్దివి । వి గోభిరద్రిమైరయత్ । ఇన్ద్ర వాజేషు నో అవ । సహస్ర ప్రధనేషు చ ॥ ౩౭ ॥ ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః । తమిన్ద్రం వాజయామసి । మహే వృత్రాయ హన్తవే । స వృషా వృషభో భువత్ । ఇన్ద్రస్స దామనే కృతః । ఓజిష్ఠస్స బలే హితః । ద్యుమ్నీ శ్లోకీ స సోమ్యః । గిరా వజ్రో న సంభృతః । సబలో అనపచ్యుతః । వవక్షురుగ్రో అస్తృతః ॥ ౩౮ ॥ బృహచ్ఛాస్తృతః ॥ ౮ ॥

దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్ । స ప్రజాపతిరిన్ద్రం జ్యేష్ఠం పుత్రమపన్యధత్త । నేదేనమసురా బలీయాగ్ంసోఽహనన్నితి । ప్రహ్రాదో హ వై కాయాధవః । విరోచనగ్ం స్వం పుత్రమపన్యధత్త । నేదేనం దేవా అహనన్నితి । తే దేవాః ప్రజాపతిముపసమేత్యోచుః । నారాజకస్య యుద్ధమస్తి । ఇన్ద్రమన్విచ్ఛామేతి । తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛన్ ॥ ౩౯ ॥ తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దన్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛన్ । తమిష్టిభిరన్వవిన్దన్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో హ వై నామ । తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ।

తస్మా ఏతమాగ్నావైష్ణవమేకాదశ కపాలన్దీక్షణీయన్నిరవపన్ ।
తదప్యుద్ధుత్యాతన్వత । తాన్పత్నీసంయాజాన్త ఉపానయన్ ॥ ౪౦ ॥
తే తదన్తమేవ కృత్వోదద్రవన్ । తే ప్రాయణీయమభి సమారోహన్ ।
తదప్యుద్ధుత్యాతన్వత । తాఞ్ఛంయ్వన్త ఉపానయన్ । తే తదన్త-
మేవ కృత్వోదద్రవన్ । త ఆతిథ్యమభి సమారోహన్ । తదప్యుద్ధుత్యా-
తన్వత । తానిడాన్త ఉపానయన్ । తే తదన్తమేవ కృత్వోదద్రవన్ ।
తస్మాదేతా ఏతదన్తా ఇష్టయస్సన్తిష్ఠన్తే ॥ ౪౧ ॥ ఏవగ్ం హి దేవా
అకుర్వత । ఇతి దేవా అకుర్వత । ఇత్యు వై మనుష్యాః కుర్వతే । తే
దేవా ఊచుః । యద్వా ఇదముచ్చైర్యజ్ఞేన చరామ । తన్నోఽసురాః
పాప్మాఽనువిన్దన్తి । ఉపాగ్ంశూపసదా చరామ । తథా నోఽసు-
రాః పాప్మా నానువేత్స్యన్తీతి । త ఉపాగ్ంశూపసదమతన్వత ।
తిస్ర ఏవ సామిధేనీరనూచ్య ॥ ౪౨ ॥ స్రువేణాఘారమాఘార్య । తిస్రః
పరాచీరాహుతీర్హుత్వా । స్రువేణోపసదఞ్జుహవాఞ్చక్రుః ।
ఉగ్రవన్తో అపావధీన్త్వేషవన్తో అపావధీగ్ం స్వాహేతి । అశ-
నయాపిపాసే హ వా ఉగ్రవచః । ఏనశ్చ వైరహత్యఞ్చ త్వేష
వచః । ఏతగ్ం హ వావ తచ్చతుర్ధావిహితం పాప్మానన్దేవా అ-
పజఘ్నిరే । తథో ఏవైతద్యజమానః । తిస్ర ఏవ సామిధేనీర-
నూచ్య । స్రువేణాఘారమాఘార్య ॥ ౪౩ ॥ తిస్రః పరాచీరాహుతీర్
హుత్వా । స్రువేణోపసదఞ్జుహోతి । ఉగ్రవన్తో అపావధీన్త్వేష
వన్తో అపావధీగ్ం స్వాహేతి । అశనయాపిపాసే హ వా ఉగ్రవచః ।

ఫీనశ్చ వైరహత్యఞ్చ త్వైషవచః । ఏతమేవ తచ్చతుర్ధా విహి-
తం పాప్మానం యజమానోఽపహతే । తేఽభినీయైవావాహాః పశుమా-
లభన్త । అహ్న ఏవ తద్దేవా అవర్తిం పాప్మానం మృత్యుమపజ-
ఘ్నిరే । తేనాభినీయైవ రాత్రిః ప్రాచరన్ । రాత్రియా ఏవ తద్దేవా
అవర్తిం పాప్మానం మృత్యుమపజఘ్నిరే ॥ ౪౪ ॥ తస్మాదభినీయైవా-
వాః పశుమాలభేత । అహ్న ఏవ తద్యజమానోఽవర్తిం పాప్మా-
నం భ్రాతృవ్యానపనుదతే । తేనాభినీయైవ రాత్రిః ప్రచరేత్ । రా-
త్రియా ఏవ తద్యజమానోఽవర్తిం పాప్మానం భ్రాతృవ్యానపనుదతే ।
స ఏష ఉపవసథీయేఽహన్ద్విదేవత్యః పశురాలభ్యతే । ద్వయా వా
అస్మిఀల్లోకే యజమానః । అస్థి చ మాగ్ంసఞ్చ । అస్థి చైవ తేన
మాగ్ంసఞ్చ యజమానస్సగ్ంస్కురుతే । తా వా ఏతాః పఞ్చ
దేవతాః । అగ్నీషోమావగ్నిర్మిత్రావరుణౌ ॥ ౪౫ ॥ పఞ్చపఞ్చో
వై యజమానః । త్వఙ్మాగ్ంసగ్ం స్నావాఽస్థి మజ్జా । ఏతమేవ త-
త్పఞ్చధా విహితమాత్మానం వరుణపాశాన్ముఞ్చతి । భేషజతాయై ని-
ర్వరుణత్వాయ । తగ్ం సప్తభిశ్ఛన్దోభిః ప్రాతరహ్వయన్ । తస్మా-
త్సప్త చతురుత్తరాణి ఛన్దాగ్ంసి ప్రాతరనువాకేఽనూచ్యన్తే । తమే-
తయోపసమేత్యోపాసీదన్ । ఉపాస్మై గాయతా నర ఇతి । తస్మా-
దేతయా బహిష్పవమాన ఉపసద్యః ॥ ౪౬ ॥

ఐచ్ఛన్త్సన్నయుగ్ంస్తిష్ఠన్తోఽనూచ్యానూచ్య స్రువేణాఘారమా-
ఘార్య రాత్రియా ఏవ తద్దేవా అవర్తిం పాప్మానం మృత్యుమపజ-

ఘ్నన్తే మిత్రావరుణౌ నవ చ ॥ ౪ ॥ దేవా యజమానో దేవా దేవా-
యజమానో యజమానోఽలభన్త ప్రాచరల్లభేత ప్రచరేదాలభన్తా-
లభేత మృత్యుమపజఘ్నిరే భ్రాతృవ్యాన్ ॥

స సముద్ర ఉత్తరతః ప్రాజ్వలదభ్యమ్యన్తేన । ఏష వావ స
సముద్రః । యచ్చాత్వాలః । ఏష ఉ వేవ స భూమ్యన్తః । యద్వే-
ద్యన్తః । తదేత త్రిశల స్త్రిపూరుషమ్ । తస్మాత్త స్త్రివిత్త స్త్రిజన-
న్తి । స సువర్ణరజతాభ్యాం కుశీభ్యాం పరిగృహీత ఆసీత్ । త
యదస్యా అధ్యజనయన్ । తస్మాదాదిత్యః ॥ ౧౨ ॥ అథ యత్సువ-
ర్ణరజతాభ్యాం కుశీభ్యాం పరిగృహీత ఆసీత్ । సాఽస్య కౌశికతా ।
తన్త్రివృతాఽభి ప్రాస్తువత । తన్త్రివృతాఽదదత । తన్త్రివృతాఽ-
హరన్ । యావతీ త్రివృతో మాత్రా । తం పఞ్చదశేనాభి ప్రాస్తు-
వత । తం పఞ్చదశేనాదదత । తం పఞ్చదశేనాహరన్ । యావతీ
పఞ్చదశస్య మాత్రా ॥ ౧౩ ॥ తగ్ం సప్తదశేనాభి ప్రాస్తువత ।
తగ్ం సప్తదశేనాదదత । తగ్ం సప్తదశేనాహరన్ । యావతీ స-
ప్తదశస్య మాత్రా । తస్య సప్తదశేన హ్రియమాణస్య తేజో హ-
రోఽపతత్ । తమేకవిగ్ంశేనాభి ప్రాస్తువత । తమేకవిగ్ంశేనాదదత ।
తమేకవిగ్ంశేనాహరన్ । యావత్యేకవిగ్ంశస్య మాత్రా । తే య-
త్త్రివృతా స్తువతే ॥ ౧౪ ॥ త్రివృతైవ తద్యజమానమాదదతే । త-
న్త్రివృతైవ హరన్తి । యావతీ త్రివృతో మాత్రా । అగ్నిర్వై త్రివృత్ ।
యావద్వా అగ్నేర్దహతో ధూమ ఉదేత్యానువ్యేతి । తావతీ త్రివృతో

మాత్రా । అగ్నేరేవైతేన తత్ । మాత్రాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతాఙ్గమయన్తి । అథ యత్పఞ్చదశేన స్తువతే । పఞ్చదశేనైవ తద్యజమాన-మాదదతే ॥౧౦॥ తం పఞ్చదశేనైవ హరన్తి । యావతీ పఞ్చదశస్య మాత్రా । చన్ద్రమా వై పఞ్చదశః । ఏష హి పఞ్చదశ్యామపక్షీయతే । పఞ్చ-దశ్యామాపూర్యతే । చన్ద్రమస ఏవైతేన తత్ । మాత్రాగ్ం సాయు-జ్యగ్ం సలోకతాఙ్గమయన్తి । అథ యథ్సప్తదశేన స్తువతే । స-ప్తదశేనైవ తద్యజమానమాదదతే । తగ్ం సప్తదశేనైవ హరన్తి ॥౧౧॥ యావతీ సప్తదశస్య మాత్రా । ప్రజాపతిర్వై సప్తద-శః । ప్రజాపతేరేవైతేన తత్ । మాత్రాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోక-తాఙ్గమయన్తి । అథ యదేకవిగ్ంశేన స్తువతే । ఏకవిగ్ంశేనైవ తద్యజమానమాదదతే । తమేకవిగ్ంశేనైవ హరన్తి । యావత్యేకవి-గ్ంశస్య మాత్రా । అసౌ వా ఆదిత్య ఏకవిగ్ంశః । ఆదిత్యస్యైవై-తేన తత్ ॥౧౨॥ మాత్రాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతాఙ్గమయన్తి । తే కుశ్యౌ । వ్యఘ్నన్ । తే అహోరాత్రే అభవతామ్ । అహరేవ సువర్ణాఽభవత్ । రజతా రాత్రిః । స యదాదిత్య ఉదేతి । ఏతా-మేవ తథ్సువర్ణాఙ్కుశీమను సమేతి । అథ యదస్తమేతి । ఏతా-మేవ తద్రజతాఙ్కుశీమను సంవిశతి । ప్రహ్రాదో హ వై కాయా-ధవః । విరోచనగ్ం స్వం పుత్రముదాస్యత్ । స ప్రదరోఽభవత్ । తస్మాత్ప్రదరాదుదకన్నాచామేత్ ॥౧౩॥

ఆదిత్యః పఞ్చదశస్య మాత్రా స్తువతే పఞ్చదశేనైవ తద్యజ-

మాత్రమాదజతే సప్తదశేనైవ హరన్త్యాదిత్యస్యైవైనం తద్విశతి
ఛత్వారి చ ॥ ౧౦ ॥

దేవా వై చత్వారస్తోమాః । కృతన్నత్ । అథ యే కృష్ణ ।
కలిస్సః । తస్మాచ్చతుష్టోమః । తచ్చతుష్టోమస్య చతుష్టోమత్వమ్ ।
తదాహుః । కతమాని తాని జ్యోతీగ్ంషి । య ఏతస్య స్తోమా ఇతి ।
త్రివృత్పఞ్చదశస్సప్తదశ ఏకవిగ్ంశః ॥ ౧౪ ॥ ఏతాని వావ తాని
జ్యోతీగ్ంషి । య ఏతస్య స్తోమాః । సోఽబ్రవీత్ । సప్తదశేన హ్రి-
యమాణో వ్యలేశిషి । భిషజ్యత మేతి । తమశ్వినా ధానాభిరభిషజ్యా-
తామ్ । పూషా కరమ్భేణ । భారతీ పరివాపేణ । మిత్రావరుణౌ పయ-
స్యయా । తదాహుః ॥ ౧౫ ॥ యదశ్విభ్యాం ధానాః । పూష్ణః కర-
మ్భః । భారత్యై పరివాపః । మిత్రావరుణయోః పయస్యాఽథ ।
కస్మాదేతేషాగ్ం హవిషామిన్ద్రమేవ యజన్తీతి । ఏతా హ్యేన
న్దేవతా ఇతి బ్రూయాత్ । ఏతైర్ హవిర్భిరభిషజ్యన్గ్ం స్తస్మాదితి ।
తం వసవోఽష్టాకపాలేన ప్రాతస్సవనేఽభిషజ్యన్ । రుద్రా ఏకా-
దశకపాలేన మాధ్యన్దినే సవనే । విశ్వే దేవా ద్వాదశకపాలేన తృ-
తీయసవనే ॥ ౧౬ ॥ స యదష్టాకపాలాన్ప్రాతస్సవనే కుర్యాత్ ।
ఏకాదశకపాలాన్మాధ్యన్దినే సవనే । ద్వాదశకపాలాగ్ంస్తృతీ-
యసవనే । విలోమ తద్యజ్ఞస్య క్రియేత । ఏకాదశకపాలానేవ
ప్రాతస్సవనే కుర్యాత్ । ఏకాదశకపాలాన్మాధ్యన్దినే సవనే । ఏకా-
దశకపాలాగ్ంస్తృతీయసవనే । యజ్ఞస్య సలోమత్వాయ । తదా-

హుః । యద్వసూనాం ప్రాతస్సవనమ్ । రుద్రాణాం మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వేషాం దేవానాం తృతీయసవనమ్ । అథ కస్మాదేతేషాగ్ం హవిషామిన్ద్రమేవ యజన్తీతి । ఏతా హ్యేన్దేవతా ఇతి బ్రూయాత్ । ఏతైర్ హవిర్భిరభిషజ్యగ్ంస్తస్మాదితి ॥ ౫౭ ॥

ఏకవిగ్ంశే అహు స్తృతీయసవనే ప్రాతస్సవనం పఞ్చ చ ॥ ౧౧ ॥

తస్యా వాచోఽవపాదాదబిభయుః । త ఏతేషు సప్తసు ఛన్దస్స్వశ్రయన్ । యదశ్రయన్ । తచ్ఛ్రాయన్తీయస్య శ్రాయన్తీయత్వమ్ । యదవారయన్ । తద్వారవన్తీయస్య వారవన్తీయత్వమ్ । తస్యా వాచ ఏవావపాదాదబిభయుః । తస్మా ఏతాని సప్త చతురుత్తరాణి ఛన్దాగ్ంస్యుపాదధుః । తేషామతి త్రీణ్యరిచ్యన్త । న త్రీణ్యుదభవన్ ॥ ౫౮ ॥ స బృహతీమేవాస్పృశత్ । ద్వాభ్యామక్షరాభ్యామ్ । అహోరాత్రాభ్యామేవ । తదాహుః । కతమా సా దైవాక్షరా బృహతీ । యస్యాన్తత్ప్రత్యతిష్ఠత్ । ద్వాదశ పౌర్ణమాస్యః । ద్వాదశాష్టకాః । ద్వాదశామావాస్యాః । ఏషా వావ సా దైవాక్షరా బృహతీ ॥ ౫౯ ॥ యస్యాన్తత్ప్రత్యతిష్ఠదితి । యాని చ ఛన్దాగ్ంస్యత్యరిచ్యన్త । యాని చ నోదభవన్ । తాని నిర్వీర్యాణి హీనాన్యమన్యన్త । సాఽబ్రవీద్బృహతీ । మామేవ భూత్వా । మాముప సగ్ంశ్రయతేతి । చతుర్భిరక్షరైరనుష్టుబ్బృహతీన్నోదభవత్ । చతుర్భిరక్షరైః పఙ్క్తిర్బృహతీమత్యరిచ్యత । తస్యా ఏతాని చత్వార్యక్షరాణ్యపచ్ఛిద్యాదధాత్ ॥ ౬౦ ॥ తే బృహతీ ఏవ భూత్వా ।

బృహతీముప సమశ్రయతామ్ । అష్టాభిరక్షరైరుష్ణిగ్బృహతీన్నోద-
భవత్ । అష్టాభిరక్షరైస్త్రిష్టుగ్బృహతీమత్యరిచ్యత । తస్యామేతా-
న్యష్టావక్షరాణ్యుపచ్ఛిద్యాదధాత్ । తే బృహతీ ఏవ భూత్వా । బృ-
హతీముప సమశ్రయతామ్ । ద్వాదశభిరక్షరైర్గాయత్రీ బృహతీ
న్నోదభవత్ । ద్వాదశభిరక్షరైర్జగతీ బృహతీమత్యరిచ్యత । తస్యా-
మేతాని ద్వాదశాక్షరాణ్యుపచ్ఛిద్యాదధాత్ ॥ ౬౧ ॥ తే బృహతీ
ఏవ భూత్వా । బృహతీముప సమశ్రయతామ్ । సోఽబ్రవీత్ప్రజాప-
తిః । ఛన్దాగ్ంసి రథో మే భవత । యుష్మాభిరహమేతమధ్వాన-
మను సఞ్చరాణీతి । తస్య గాయత్రీ చ జగతీ చ పక్షావభవతామ్ ।
ఉష్ణిక్చ త్రిష్టుప్చ ప్రష్ట్యౌ । అనుష్టుప్చ పఙ్క్తిశ్చ ధుర్యౌ । బృహ-
త్యేవోద్ధిరభవత్ । స ఏతఞ్ఛన్దోరథమాస్థాయ । ఏతమధ్వానమను
సమచరత్ । ఏతగ్ం హ వై ఛన్దోరథమాస్థాయ । ఏతమధ్వానమను
సఞ్చరతి । యేనైష ఏతత్సఞ్చరతి । య ఏవ విద్వాన్థ్సోమేన
యజతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౬౨ ॥

అభవన్వావ సా దేవాక్షరా బృహత్యదధాద్ద్వాదశాక్షరాణ్యు-
పచ్ఛిద్యాదధాదాస్థాయ షట్చ ॥ ౧౨ ॥

ఆగ్నేః కృత్తికా యత్పుణ్యన్నేవస్య సవితుర్బ్రహ్మవా-
దినః కత్యృతమేవ దేవా వా ఆయుమః ప్రాణమిన్ద్రో దధీచో దేవా-
సురాస్స ప్రజాపతిస్స సముద్రో యే వై చత్వారస్తస్యావా-
చో ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

అగ్నేః కృత్తికా దేవగృహా ఋతమేవ వైశ్వదేవేన తే తద-
న్తం పఞ్చదశేన తే బృహతీ ఏవ వ్యష్టిః । అగ్నేః కృత్తికా య
ఉ చైనమేవ వేద ॥ ౬-౨ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

షష్ఠప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ అనుమత్యై పురోడాశమష్టాకపాలన్నిర్వపతి ।
యే ప్రత్యఞ్చశ్శమ్యాయా అవశీయన్తే । తన్నైరృతమేకకపాల-
మ్ । ఇయం వా అనుమతిః । ఇయన్నిరృతిః । నైరృతేన పూర్వే-
ణ ప్రచరతి । పాప్మానమేవ నిరృతిం పూర్వాన్నిరవదయతే । ఏక-
కపాలో భవతి । ఏకధైవ నిరృతిన్నిరవదయతే । యదహుత్వా
గార్హపత్య ఈయుః ॥ ౧ ॥ రుద్రో భూత్వాఽగ్నిరనూత్థాయ । అ-
ధ్వర్యుఞ్చ యజమానఞ్చ హన్యాత్ । వీహి స్వాహాఽఽహుతి-
ఞ్జుషాణ ఇత్యాహ । ఆహుత్యైవైనగ్ం శమయతి । నార్తిమార్చ-
త్యధ్వర్యుర్న యజమానః । ఏకోల్ముకేన యన్తి । తద్ధి నిరృత్యై
భాగధేయమ్ । ఇమాన్దిశం యన్తి । ఏషా వై నిరృత్యై దిక్ ।
స్వాయామేవ దిశి నిరృతిన్నిరవదయతే ॥ ౨ ॥ స్వకృత ఇరిణే
జుహోతి ప్రదరే వా । ఏతద్వై నిరృత్యా ఆయతనమ్ । స్వ ఏ-
వాయతనే నిరృతిన్నిరవదయతే । ఏష తే నిరృతే భాగ ఇత్యా-
హ । నిర్దిశత్యేవైనామ్ । భూతే హవిష్మత్యసీత్యాహ । భూతిమే-